

Den berusede tekst

Der findes en svimlende mængde beruset litteratur: litteratur der handler om rus, er skrevet på rus, opfordrer til rus, eller hvor sproget selv synes beruset. Passage 46, "Den berusede tekst", giver eksempler på det hele: Vi bringer et nyskrevet bidrag til rus-litteraturen af Jakob Ejersbo og artikler om alt fra grotesk druk hos Rabelais, over romantiske opiumsædere, Tom Kristensens balancegang mellem rus og kontrol, inspirationens rus for intellektuelle og kunstnere til alle tider, Dan Turèlls boblende tekster og trip, til en mere folkelig rusdigtning: vor nationale drikkevisekultur.

Jørn Erslev Andersen åbner nummeret med et essay, hvor han i en tour de force gennem berusede tekster fra antikken til i dag bl.a. diskuterer, hvad en beruset tekst er, og om man i det hele taget kan tale om "den berusede tekst" som et litteraturkritisk idiom. Han beskriver den berusede tekst som en tekst, der er "ude af sig selv", der er ubeherstket, spontan og vild, med andre ord: entusiastisk. Men det kan være vanskeligt, nærmest umuligt, at fastslå om en tekst faktisk er beruset, vild eller spontan. Ikke sjældent viser en tilsyneladende vild eller spontan tekst sig ved nærmere eftersyn at være gennemsyret af komposition og stilistisk tilrettelæggelse, hvorfor Erslev Andersen efterlyser en diskussion af kontrol og beruselse, når man arbejder med "beruset litteratur". Det er netop Steen Klitgård Povlsens udgangspunkt i artiklen "Delirium III mens – Ordets alkymi", hvor han læser Tom Kristensens *Hærværk* sammen med James Joyces *Ulysses*. Mens receptionen af *Hærværk* generelt har konkluderet, at man i *Hærværk* har at gøre med en beruset protagonist i en ellers sober bog, nuancerer Klitgaard Povlsen dette billede og viser, hvordan beruselsen i *Hærværk* ikke blot er en del af handlingen, men – som i *Ulysses* – også afspejles i sproget.

Rusens inspiration er tema for såvel Louis Jensens bidrag om Johannes Ewalds "Højen", som Dorthe Jørgensens om rusen og den intellektuelle. "Højen" er, ifølge Jensen, en berusende tekst, der beskriver digterens inspirerede rus; en inspiration der udspringer af såvel ungdom, et følsomt sind som en flaske vin. Det er digterens lod og længsel, siger Jensen med Ewald, at løfte og blive løftet, at blive opfyldt, at se verden som den er, at møde den gennem inspirationens berusende klarhed. Og at udtrykke det sete og følte i poesien. For i beruselsen er også sandheden, om end kun for et øjeblik. Dette syn på kunstneren og inspirationen finder man også hos Dorthe Jørgensen, der beskriver inspiratio-

nen som en rus, der løfter og hidrører fra noget, der er større end mennesket selv. De indsigter intellektuelle tænkere og kunstnere på denne måde kommer i besiddelse af, bør de holde fast i, mener Jørgensen, der finder det ubegribeligt, at mange er så villige til at ofre deres egen og andres intellektualitet.

Mange kunstnere har gennem tiden brugt forskellige narkotika for at hjælpe inspirationen på vej. Flere romantikere så opiumsrusen som en inspireret tilstand, der frisatte kreativt potentiale fra fjerne egne af sjælen. Bagsiden af denne bevidsthedsudvidelse var afhængighed. Lis Møller analyserer tekster af de romantiske opiumsædere S. T. Coleridge og Thomas De Quincey og redegør for, hvordan opiumsindtagelsen påvirkede deres litteratur og afspejledes i den. Lars Bukdahl er i sin artikel ude i samme ærinde, men her handler det om 1960'ernes og 70'ernes syredigtning, herunder syrede tekster, tekster skrevet på syre, tekster om syreoplevelser og tekster om, hvordan det er at skrive på syre. Det er ikke mindst Dan Turèlls og Johannes L. Madsens syretrip og den litteratur, der kom ud af deres eksperimenter, som Bukdahl behandler, men han kommer også omkring tekster fra rock- og beatmusikken og Knud Holtens børnebøger. Fællesnævneren er sprog, der bobler over, flimrer og sprutter.

Sproget flyder også over hos François Rabelais – her af vin og ikke LSD. I forordene til bøgerne om Gargantua og Pantagruel opfordres læseren til at drikke. Jan Bäcklund tager Rabelais på ordet, skåler med bogen, og bringer os ind i et univers af grotesk drukkenskab. Forordet indleder teksten, ligesom skålen indleder drikkeriet. Bogen er fyldt op med tekst, som flasken er fyldt op med vin, og den metaforiske lignelse mellem flaske og bog er, ifølge Bäcklund, et gennemgående tema hos Rabelais. At skåle med bogen svarer til at trække proppen af flasken og smage på ordene, og det gør Bäcklund i sin undersøgelse af forholdet mellem tørst og tekst hos Rabelais.

Bægerklang og rustilskyndelse er også temaet i Camilla Skovbjerg Paldams essay om den danske drikkeviser anno 2003, hvor det klaustrofobiske i vores repetitive nationale drukritualer kontrasteres med en længsel efter rusbesyngelse med vidder, vid og bid. Der er ikke langt til horisonten, når rejsen op ad åen allerede efter kun fire takter går nedad igen.

Sidst, men ikke mindst, er vi glade for at kunne bringe en nyskrevet novelle af Jakob Ejersbo – det første fra hans pen siden *Nordkraft*, der sidste år udløste favne af anmelderroser og De Gyldne Laurbær. I Ejersbos novelle får vi historien om nogle unge fyre, der skal køre en flyttebil fra København til Ålborg, og ikke mindst historien om deres oplevelser med og på diverse stimulanser i den forbindelse. Berus jer! God Fornøjelse.